

Mennekers påvirkning på natur

Standard Morgen
Standard Norge 25.02.2026

Vigdis Vandvik
UNIVERSITY OF BERGEN

Naturen forsvinner i et forrykende tempo

*De siste 50 år har...
verdens befolkning x 2
bruk av energi, ressurser, mat x 3
økonomien x 5
handel x 10*

dyrebestandene minket med 73%

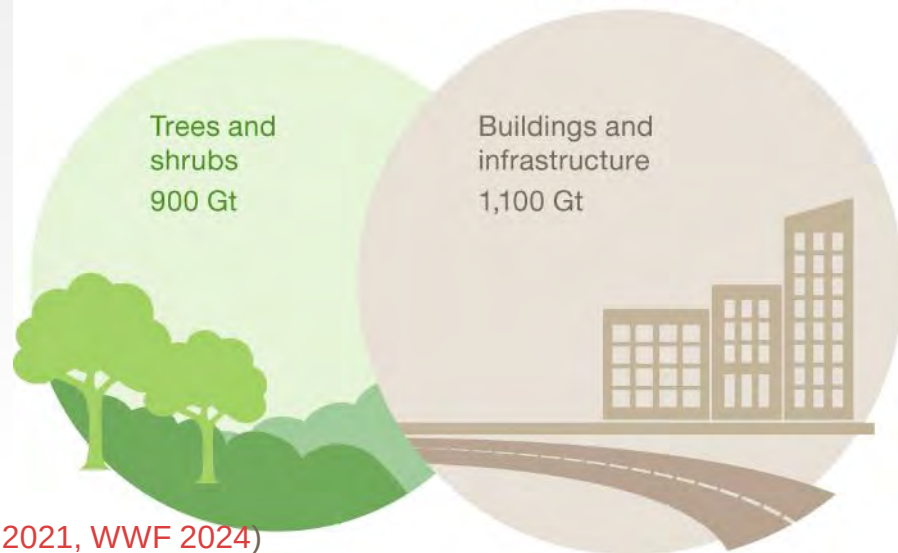
*Tingene våre veier nå mer enn alle
verdens dyr og planter til
sammen...*

Living biomass

Human-made mass

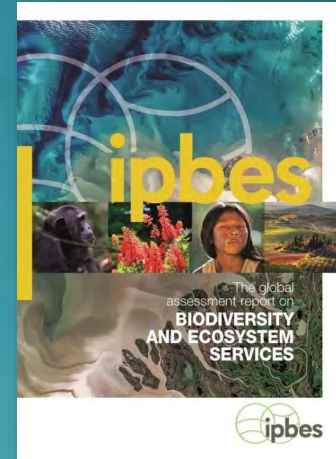

2022 UN BIODIVERSITY CONFERENCE

COP 15 - CP/MOP10-NP/MOP4

Ecological Civilization-Building a Shared Future for All Life on Earth

KUNMING – MONTRÉAL

Montréal 19. desember, 2022
Kunming-Montréal Global Biodiversity Framework (K-M GBF)

DRIVERS

INDIRECT DRIVERS

Values and behaviors

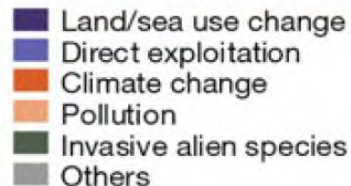
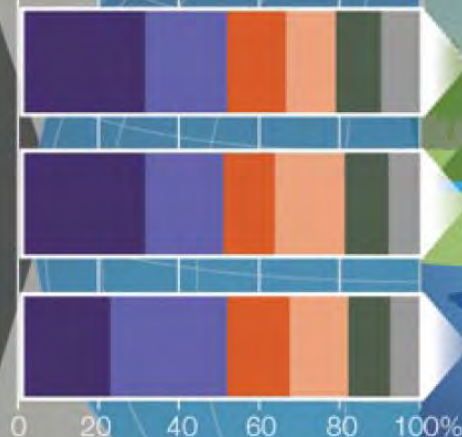
Demographic and sociocultural

Economic and technological

Institutions and governance

Conflicts and epidemics

DIRECT DRIVERS

EXAMPLES OF DECLINES IN NATURE

ECOSYSTEM EXTENT AND CONDITION

47%

Natural ecosystems have **declined by 47 per cent** on average, relative to their earliest estimated states.

SPECIES EXTINCTION RISK

25%

Approximately **25 per cent of species are already threatened with extinction** in most animal and plant groups studied.

ECOLOGICAL COMMUNITIES

23%

Biotic integrity—the abundance of naturally-present species—has **declined by 23 per cent** on average in terrestrial communities.*

BIOMASS AND SPECIES ABUNDANCE

82%

The global biomass of wild mammals has **fallen by 82 per cent**.* Indicators of vertebrate abundance have declined rapidly since 1970

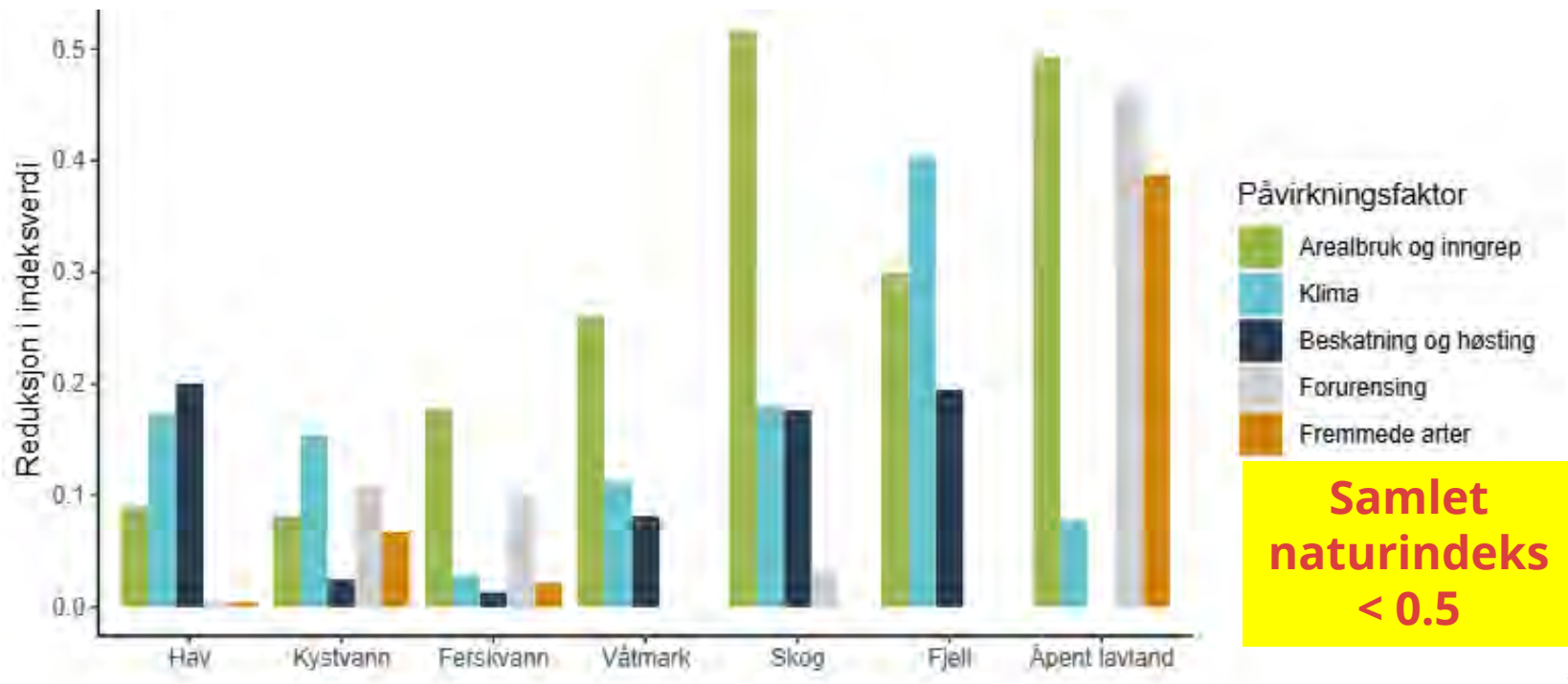
NATURE FOR INDIGENOUS PEOPLES AND LOCAL COMMUNITIES

72%

72 per cent of indicators developed by indigenous peoples and local communities show **ongoing deterioration** of elements of nature important to them

* Since prehistory

Arealinngrep er hovedårsak, men også andre ting truer naturen vår

Naturindeks.no gir en samlet oversikt over tilstanden til norsk natur, basert på 260 indikatorer som representerer ulike organismetyper, naturtyper, og regioner

Voss, Norge, juni 2020:

Naturen forsvinner, bit for bit...

Nedbygd natur og matjord per innbygger 2018–2023

1. Norge: 38 m²
2. Estland: 34 m²
3. Irland: 33 m²
4. Finland: 32 m²
5. Litauen: 30 m²
6. Polen: 27 m²
7. Romania: 23 m²
8. Kroatia: 22 m²
9. Sverige: 21 m²
10. Tyrkia: 21 m²
11. Island: 20 m²
12. Latvia: 19 m²
13. Bulgaria: 17 m²
14. Danmark: 17 m²
15. Ungarn: 16 m²
16. Østerrike: 15 m²
17. Slovakia: 15 m²
18. Portugal: 14 m²
19. Frankrike: 14 m²
20. Tsjekkia: 13 m²
21. Slovenia: 12 m²
22. Hellas: 11 m²
23. Nederland: 11 m²
24. Belgia: 9 m²
25. Ukraina: 9 m²
26. Storbritannia: 9 m²
27. Tyskland: 9 m²
28. Italia: 8 m²
29. Spania: 8 m²
30. Sveits: 4 m²

Sammen med journalister fra ti land har NRK avdekket hvordan europeere bygger ned grøntområder i oppsiktsvekkende fart.

Og det er faktisk vi nordmenn som bygger mest per innbygger.

Europa fra grønt til grått

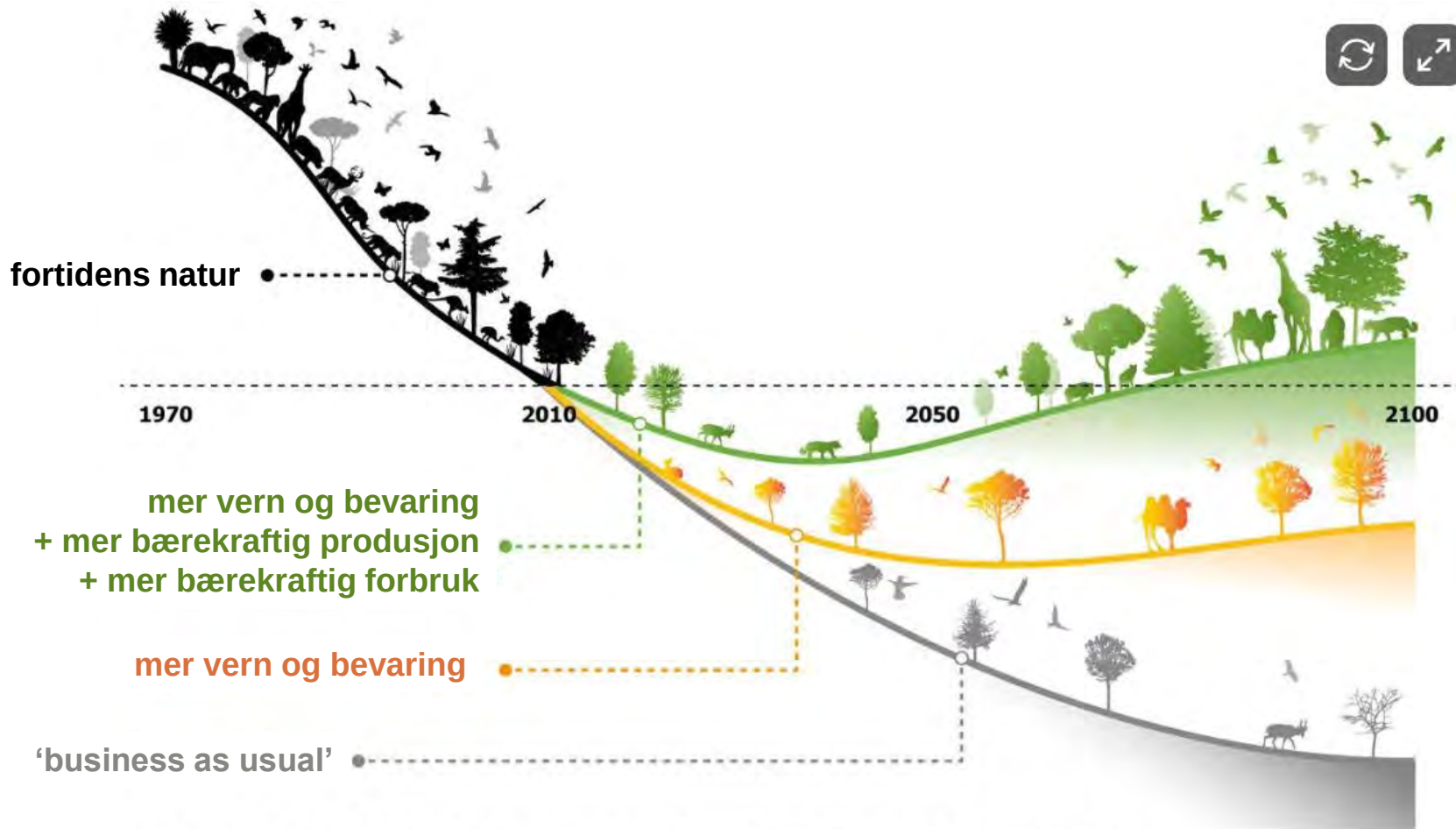
MAD S NYBORG STØTAD, journalist
RUBEN SOLVANG, datajournalist
ANNE LINN KUMANO-ENSBY, journalist

1. oktober 2025

Norge i rødt, hvitt og

GRÅTT

**...dette skjer fordi
beslutningssystemene
i samfunnet vårt
ikke er rigget til
å ta hensyn til
naturen...**

KUNMING MONTREAL GLOBAL BIODIVERSITY FRAMEWORK

Hindre skade fra **høsting, bruk** av ville arter **5**

Nye **fremmede arter**, minst 50% reduksjon **6**

Risiko fra **forurensing**, minst 50% reduksjon **7**

Effekt og skade fra **klimaendringer** redusert **8**

Naturhensyn inn i all **politikk / forvaltning** **14**

Rapportere og synliggjøre i **næring/finans** **15**

Bærekraftig **forbruk**, halvere matsvinn **16**

Fase ut 'perverse' **subsider**, øke **finansiering** **18**

kapasitet, urfolk, lokalsamfunn, kvinner **17 23**

VERNE

UNNGÅ

SIKRE

GJØRE

1 Naturhensyn i all arealplanlegging, «nær-0 tap»

2 Restaurere 30% av forringet natur

3 Effektivt vern av 30% land og hav

4 Stoppe menneskeskapt **utryddelse** av arter

9 Bærekraftig **forvaltning** av ville arter, naturgoder

10 Bærekraftig **land-, skog-, havbruk og fiskeri**

11 Restaurere, bevare, øke **økosystemtjenester**

12 Mer areal/adgang til natur i **byer** og tettsteder

13 Rettferdig fordeling av goder fra **genressurser**

Fire overordna mål

A. Reversere tap av natur

B. Bærekraftig bruk

C. Fordeling av naturgoder

D. Ressurser til gjennomføring

skal oppfylles innen 2050

The assessment report on
**POLLINATORS,
POLLINATION AND
FOOD PRODUCTION**

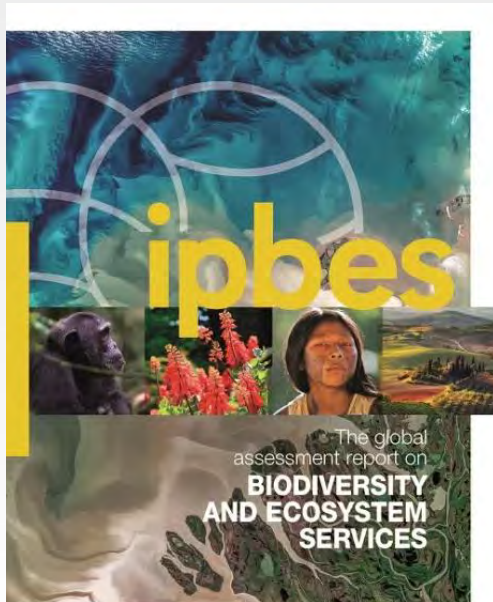

The assessment report on
**LAND
DEGRADATION AND
RESTORATION**

Rapporteur fra Naturpanelet

Intergovernmental Platform on Biodiversity and Ecosystem Services

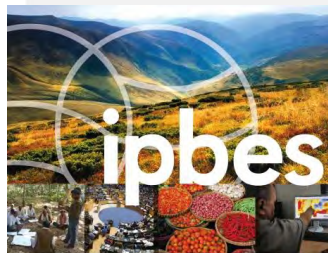
The global
assessment report on
**BIODIVERSITY
AND ECOSYSTEM
SERVICES**

The assessment report on
**THE SUSTAINABLE
USE OF WILD SPECIES**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

The thematic assessment report on
**INVASIVE ALIEN SPECIES
AND THEIR CONTROL**

The methodological assessment report on
**SCENARIOS AND MODELS
OF BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES**

The regional assessment report on
**BIODIVERSITY AND
ECOSYSTEM SERVICES
FOR AFRICA**

FOR THE AMERICAS

FOR ASIA AND
THE PACIFIC

FOR EUROPE AND
CENTRAL ASIA

The assessment report on
**THE DIVERSE VALUES
AND VALUATION
OF NATURE**
SUMMARY FOR POLICYMAKERS

“Nexus”

Transformative
change

Business and
biodiversity

Second global
report

2016

2018

2019

2022

2023-

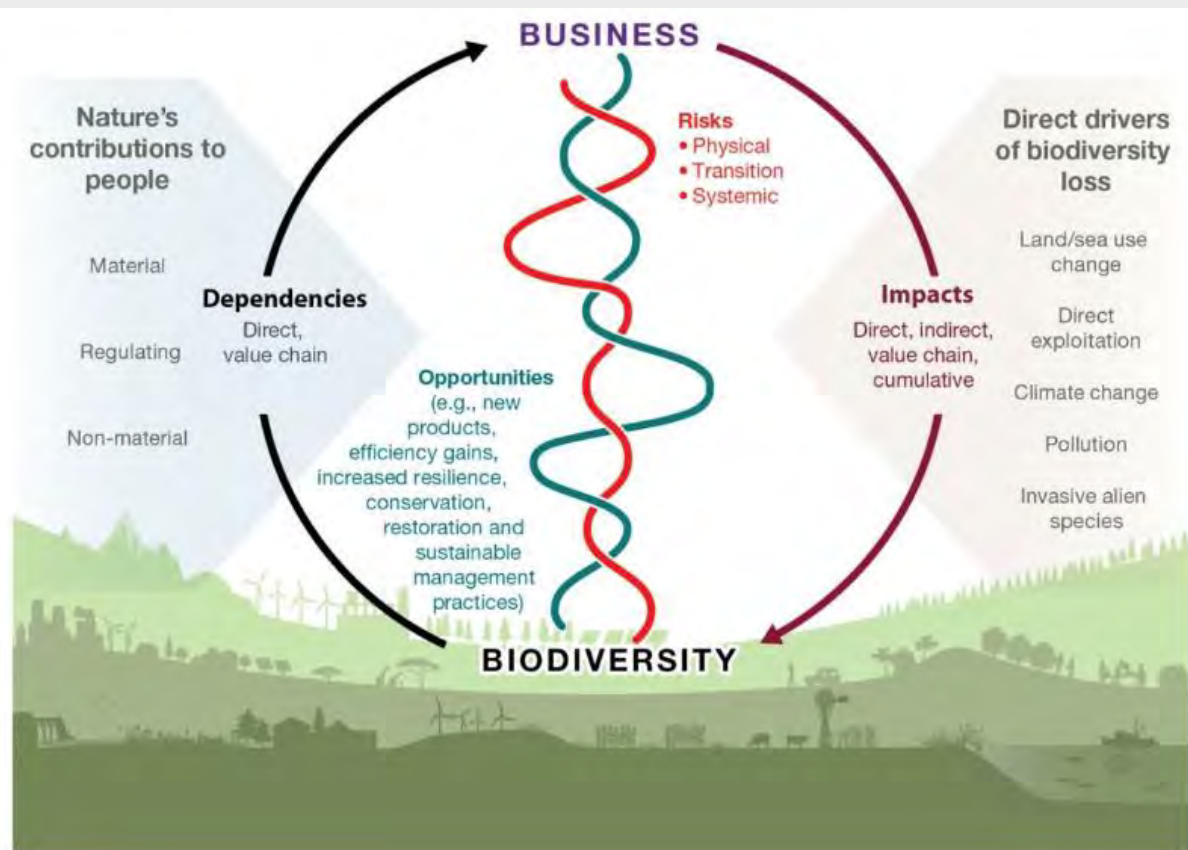

Science and Policy
for People and Nature

IPBES BUSINESS AND BIODIVERSITY REPORT MEDIA LAUNCH

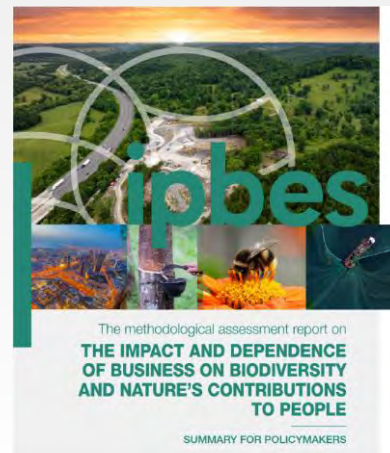
9 February 2026

Publisert 9. februar 2026

- *Næringslivet kan spille en nøkkelrolle i omstillingen*
- *Omstilling kan gi muligheter*
- *Rammevilkår må endres*
- *Data, metoder, rapportering, sikrer like vilkår,*

CLIMATE SUMMIT

WHAT IF IT'S
A BIG HOAX AND
WE CREATE A BETTER
WORLD FOR NOTHING?

- ENERGY INDEPENDENCE
- PRESERVE RAINFORESTS
- SUSTAINABILITY
- GREEN JOBS
- LIVABLE CITIES
- RENEWABLES
- CLEAN WATER, AIR
- HEALTHY CHILDREN
- ETC. ETC.

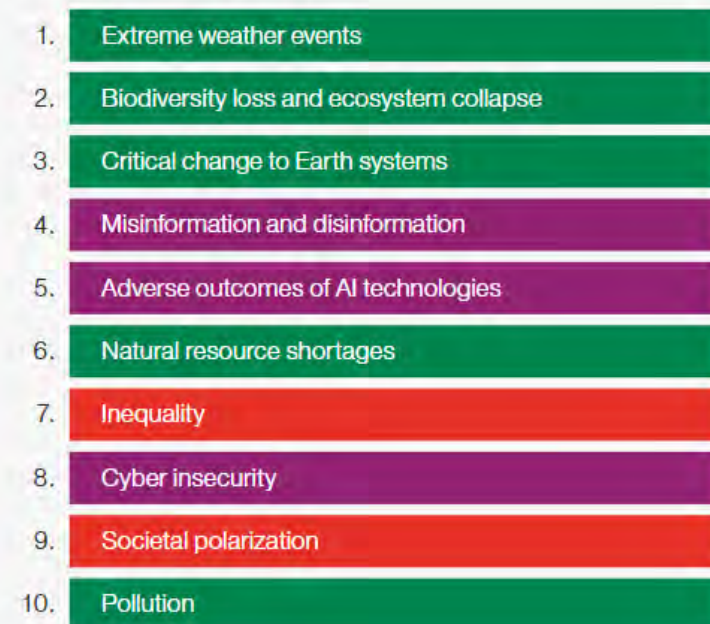
10/19 SATURDAY

DEL
PITT

Short term (2 years)

Long term (10 years)

Source

World Economic Forum Global Risks Perception Survey
2025-2026

Risk categories

Economic

Environmental

Geopolitical

Societal

Technological

Støres nye plan for Norge

Statsminister Jonas Gahr Støre legger regjeringsplattform bak seg og går nye veier.

«Dette er vår plan for å gjennomføre løftene: sterkere fellesskap, rettferdig omstilling og forstå den tiden vi lever i, med sikkerhetspolitiske utfordringer.

Vi skal også møte vår tids største utfordring, klimaendringene, med at klima og natur er rammen for all politikk»

Naturopplevelser
viktige for meg
81%

- 65%** er bekymret for klimaendringer, naturtap, overforbruk av ressurser
- 77%** synes myndighetene burde gjøre mer for å stoppe bit-for-bit nedbygging
- 80%** mener internasjonalt samarbeid er viktig for å løse klima- og naturkrisa
- 77%** vil verne minst 30% av norske hav- og landområder

